

22 737 (R 1445)**Protocol nr. 9 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden; Rome, 6 november 1990****Nr. 1****BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 13 augustus 1992

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 28 augustus 1992. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens één van beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen of van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 27 september 1992.

Ter voldoening aan het ter zake in de Grondwet en het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden¹, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 6 november 1990 te Rome tot stand gekomen Protocol nr. 9 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (Trb. 1992, 78).²

Een toelichtende nota bij het Protocol treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 28 augustus 1992 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

H. van den Broek

¹ Art. 91,(1), add. art. XXI, GW; Art. 61,(3), G.W. 1972, en art. 24 Statuut.

² Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

TOELICHTENDE NOTA

Voorgeschiedenis

Reeds in 1949, in het eerste ontwerp van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), was een bepaling opgenomen op grond waarvan het individu, nadat zijn klacht was behandeld door de Europese Commissie voor de Rechten van de mens, het recht zou krijgen zijn klacht voor te leggen aan het Europese Hof voor de Rechten van Mens. In de onderhandelingen over de uiteindelijke tekst sneuvelde dit recht echter en bleef alleen voor de Staat waartegen de klacht is ingediend en voor de Europese Commissie voor de Rechten van de mens de mogelijkheid naar het Hof te gaan. Hiermee werd in het EVRM een ongelijkheid tussen Staat en burger ingebouwd, die strijdt met het «equality of arms» principe dat inherent is aan het EVRM zelf.

Deze ongelijkheid heeft vanaf het ontstaan van het EVRM de juridische gemoederen bezig gehouden daar zij ook niet voortspoot uit de nationale rechtsstelsels van de Staten Partijen. Reeds in 1974 riepen zowel de Europese Commissie voor de Rechten van de mens als het Hof op tot erkenning van het recht van het individu zijn zaak aan het Hof voor te leggen. Commissie en Hof hebben sindsdien vele malen herhaald dat zij groot belang aan dit recht hechten.

Sinds 1979 is *locus standi* van het individu een regelmatig terugkerend onderwerp geweest op de agenda's van het Steering Committee for Human Rights (CDDH) en het eronder ressorterende Comité van Experts inzake de Verbetering van Procedures (DH-PR). In 1987 legde het DH-PR – nadat het gunstige commentaren van zowel Commissie als Hof had gekregen – teksten voor een ontwerp protocol voor aan het CDDH. In september/oktober van 1990 werd de uiteindelijke tekst, van wat inmiddels ontwerp protocol No. 9 was, gefinaliseerd.

Inhoud van Protocol No. 9

Protocol No. 9 is een *facultatief* protocol. In tegenstelling tot een *amenderend protocol* zal het dus niet het EVRM wijzigen ten opzichte van die Staten die geen partij bij het Protocol worden. Het protocol treedt in werking wanneer 10 ratificaties zijn verkregen.

Het belangrijkste inhoudelijke artikel van het protocol is artikel 5. Voor Staten die partij zijn bij het protocol zal op grond van het eerste lid van dit artikel de tekst van artikel 48 van het EVRM zo worden aangepast dat naast de Commissie en Staten ook het individu dat een klacht heeft ingediend zijn zaak, na behandeling door de Commissie, kan voorleggen aan het Hof.

In lid 2 van artikel 5 is echter een essentieel filter ingebouwd in de vorm van een *beoordelingspanel*, bestaande uit drie leden van het Hof. Wanneer het panel unaniem van mening is dat een voorgelegde zaak geen ernstig vraagstuk betreft dat raakt aan de interpretatie en toepassing van het EVRM en om geen andere reden behandeling door het Hof rechtvaardigt, dan wordt deze niet behandeld door het Hof. In een dergelijk geval beslist het Comité van Ministers op grond van het rapport van de Commissie of er sprake is van een schending van het EVRM.

Vanuit een door het Koninkrijk gewenste volledige *equality of arms* voldoet protocol No. 9 nog niet, aangezien alleen wanneer het individu zijn zaak voorlegt aan het Hof een panelbeoordeling plaatsvindt. Het panel zou evenzeer ten opzichte van een zaak voorgelegd door een Staat moeten functioneren en de Commissie zou eigenlijk de bevoegdheid moeten verliezen om zaken voor te leggen. Dit is echter een lange

termijn perspectief, waarin, naast *locus standi* van het individu, verder-strekkende veranderingen zouden moeten worden doorgevoerd. Protocol No. 9 is geënt op het huidige systeem en is onder omstandigheden ook het best haalbare. Het panel-filter is in ieder geval noodzakelijk; niet alleen om overbelasting van het Hof te voorkomen, maar ook om het Hof de kans te geven zich als hoogste rechter met werkelijke rechtsvragen bezig te houden.

Niettegenstaande de genoemde tekortkomingen brengt protocol No. 9 een duidelijke positieverbetering mee voor het individu, reden waarom het Koninkrijk zich in de beleidsorganen van de Raad van Europa voorstander heeft getoond van aanvaarding. Het protocol noopt niet tot uitvoeringswetgeving.

Koninkrijkspositie

De Regeringen van de Nederlandse Antillen en Aruba beraden zich nog over de wenselijkheid van medegelding.

Teneinde het mogelijk te maken dat, wanneer zij medegelding wenselijk zullen achten, deze direct tot stand kan worden gebracht, wordt de goedkeuring voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

H. van den Broek

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Het advies van de Raad van State van het Koninkrijk wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt (artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State).